

Bønder må se hverandre

Landbruket går gjennom en selvransakelsesperiode etter hver store dyretragedie. Hvordan kunne det skje? Hvem visste, hvem kunne visst, hvem burde visst? Hva skulle de gjort?

Og vi spør oss selv: Hva nå? Hva kan vi lære av det som har skjedd.

Prossessen har gått mange ganger før. Grep er blitt tatt. Flere aktører som kjenner og bistår landbruket, som Norsk Landbruksrådgivning og Norges Bondelag, har begynt egne løp for å bidra med løsninger.

Ikke minst har oppfordringen gått ut til alle bønder og alle som kjenner bønder: Bry dere! Snakk sammen! Ikke la noen bli gående alene med problemer og vonde følelser!

Sannsynligvis hører folk på disse oppfordringene. Forhåpentligvis blir noen litt flinkere til å ta den vanskelige praten. Likevel fortsetter tragediene å skje. Igjen og igjen.

Hvorfor? For det aller første, siden det aldri kan sies for ofte: Å være menneske, er å være sårbar. Uansett hvor gode systemer og fellesskap vi bygger, kan vi aldri sikre oss fullstendig mot at noen faller utenfor.

Men vi kan prøve å identifisere belastninger og redusere dem, og vi kan prøve å se faresignalerne.

Det hviler et stort ansvar på alle bønder som styrer sitt fjøs helt alene. Et arbeidsmiljø uten andre mennesker kan være en- somt selv under de beste omstendigheter. Når du ikke har kolleger som møter deg hver

Oppsummert

Velkjent

1 De samme spørsmålene stilles etter hver dyretragedie: Hvordan kunne det skje? Hva kan vi gjøre for at det ikke skal skje igjen?

Vanskelig

2 Det er umulig å lage et system som garantert vil avverge alle uheldige hendelser. Men vi må alltid prøve å bli litt bedre.

Viktig

3 Alle har i hverdagen et ansvar for å se og høre menneskene rundt seg. Dette gjelder alle, enten det er bønder, barn eller bedriftsledere. Men bonden kjenner andre bønders situasjon best. Det er viktig å være et medmenneske.

dag, minsker også sjansen for at noen ser at noe er galt.

Økonomien kan være en videre kilde til psykiske belastninger. Alle kan føle presset med å få endene til å møtes. Mange bønder har en uforutsigbar inntekt og stor grad av gjeld. Da kan usikkerheten og kampen for å komme seg over kneika fort bli ekstra stein til en bær som allerede kan føles ganske tung.

I en situasjon der du har en ansvar for levende vesener, kan det få store konsekvenser den dagen noe brister.

Vi kan ikke helgardere. Men etter hver slik hendelse, må vi prøve å lære noe. Prøve å gjøre litt mer, litt oftere. Du hører sjelden om tragedien som ble avverget lenge før den kunne bli en tragedie.

Kampen for lokalsamfunnet

FAGHJØRNET

Forskinga mi har vore knytt til ulike sider ved bygdesamfunnet; flytting til og frå, byen sett frå bygda - og bygda sett frå byen, sosial kontakt, lokalt kulturliv og lokal utvikling.

Dette har bidrege til mange besøk i ulike bygder og eit utal samtlar med folk i desse bygdene. Ein gjengangar i samtalaner er opplevingar av bygda som «det trygge og gode livet». Ikkje berre trygt og ikkje berre godt, men utan tvil ei sentral framstilling av desse samfunna – uansett kva bygd det er snakk om.

Tilbakeflyttarar, nykommarar, dei som alltid har budd der, unge og eldre, menn og kvinner – alle formidlar dei dette. Også dei som ser bygdesamfunnet utanfrå. I praksis og i forskning veit vi at det finst andre framstillingar, motseiande og nyansierende og like «sanne».

Likevel er variantar av det gode livet på landet framstilt på ein slik måte at vi kan seie at det er ei sentral forståing av kva bygdelivet representerer.

Det trygge og gode livet er knytt til å ha det fredelig og roleg, sleppe

kø og stressande trafikk, puste i rein luft, kjenne folket som bur der, føle seg trygg for kriminalitet og ukjente, vite at andre passar på ungane når du sjølv ikkje gjer det. Slike ting. Eit oversiktleg omsorgssamfunn prega av nærleik, som det ikkje er vanskeleg å finne mot-historier til, men som like fullt dominerer i forteljingane om bygdesamfunnet.

Kva dreier dette seg om og kva konsekvensar får det, utover å vere den dominerande forteljinga om bygdesamfunnet? Det dreier seg om lokalsamfunnet, å bu i eit lokalsamfunn som er noko meir enn ein stad å bu. Og når lokalsamfunnet er noko meir enn ein stad å bu mobiliserer ein for dette samfunnet. Slik ein gjer i tilfelle skulen, eller i verste fall heile kommunen, står i fare for å forsvinne.

Saman med kollegaer har eg sett på skulesentralisering og samanslåing av øykommunar. Dette er sentralisering på ulike geografiske nivå, det eine innad i kommunar og det andre mellom kommunar. Men i alle tilfelle opplevd som ein trussel for lokalsamfunnet.

Skulen er sett som ein viktig institusjon i lokalsamfunnet; ein arena for læring og lokal kunnskap

Mariann Villa
Mariann Vila er seniorforsker ved Norsk senter for bygdeforskning.

og for fritidsaktivitetar. Skulen er i mange tilfelle den siste institusjonen i lokalsamfunnet og vert symbolet på at dette er ein stad og eit samfunn, ikkje berre spreidd bygd område.

Øykommunane kjempar òg for lokalsamfunnet. Deira frykt er at lokalsamfunnet på øyane vil tappast og forsvinne dersom kommunen blir del av ein større kommune. I dag opplever øykommunane at dei forvaltar lokalsamfunn som er gode å bu i, med nærleik til, oversikt over og interesse for samfunnsutvikling i dei yst bebudde kystområda.

Sentralisering har gjennom historia bidrege til at lokalsamfunn i distrikta har vorte vel oversiktlege, heilt til fråflytta. Og det er dette skulekrinsane og øykommunane ser som den største trusselen.

Dei mobiliserer for fortsatt levedyktige lokalsamfunn, sterkt motivert av at dette er lokalsamfunn med kvalitetar og kunnskapar det er verdt å ta vare på: Sosialt og kulturelt i form av lokalsamfunn som gir gode oppvekst- og levekår og økonomisk i form av kystens særneigne næringsliv. Alternativt kan vi seie at dei kjempar for mangfaldet i samfunnet.

SKULE

«Skulen er i mange tilfelle den siste institusjonen i lokalsamfunnet.»

SAGT

av andre

Fargeblind: Rasmus Hansson.

Rødt og blått

* «Det snakkes om «kannibalisme på venstresida», og de fleste som bruker uttrykket tenker på forholdet mellom SV, MDG og Rødt. Jeg skjønner tankegangen, men synes den har lite for seg. Rasmus Hansson nekter konsekvent å se forskjell på rødt og blått, så han kan venstresida glemme. Han hører rett og slett ikke hjemme hos oss.»
Klassekampen-spaltist
Arild Rønsen.

Mediekritikk

* «Journalister får rapporter i fanget, leser sammendraget, gidder ikke å bla til side 27 for å finne metoder og tallmateriale. Folk tror noe er sant bare det står i en rapport. Og hvis noen skriver en artikkel basert på sammendraget, vil andre medier bare sitere det. Ingen går til primærkilden.»
Den anonyme bloggeren
«Doremus» til Morgenbladet.

Alko-nekt

* «Politiet måtte tilkalles for å roe ned sinte passasjerer som var rammet av forsinkelsene på Oslo lufthavn. Flyplassen vurderer å stenge alkoholserveringen.»
VG omtaler kaos på
«transittmottaket»
Gardermoen før helga.

Værfast

* «Vi har fått en pressemelding fra arrangørene av Lisa Williams som skulle hatt show på Scandic i morgen. Hun ble værfast i Oslo, og har derfor avlyst siste bit av turneen.»
Arrangør Ingrid Espejord i
Scandic Alta til Finnmarken.
Pussig at det selverklærte
mediet Williams, blant annet kjent for å kunne snakke med døde mennesker, ikke er i stand til å forutsi været.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf. 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Sjefredaktør:
Mads Yngve Storvik
mads.storvik@nationen.no

Politisk redaktør:
Kato Nykvist
kato.nykvist@nationen.no

Nyhetsredaktør:
Rino Andersen
rino.andersen@nationen.no